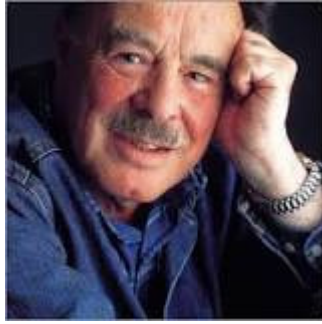

Bijbelse Tijdgenoten Prof. Dr. Bob Smalhout (4)

DE STER DIE HERODES VERBLINDDE

Ieder jaar met kerst vieren meer dan een miljard mensen de geboorte van een joods jongetje dat van zijn ouders de voornaam Yeshua kreeg.

Hij werd onder primitieve omstandigheden geboren omdat zijn ouders op reis waren.

Jezus heette Yeshua

De naam Yeshua was destijds niet uitzonderlijk. Het woord betekent: hulp van Jahweh. Door de Romeinen werd de Hebreeuwse naam Yeshua veranderd in Jezus. Later is er nog de titel Kristus aan toegevoegd, hetgeen de Griekse vertaling is van het Hebreeuwse Mashiah (Messias), een woord dat Gezalfde betekent.

Enorme invloed ondanks vroege dood.

Onder deze Grieks Romeinse naam zou Jezus in slechts enkele jaren tijd een onvoorstelbare wending geven aan de geschiedenis der mensheid. Na zijn vroege dood op ongeveer 33-jarige leeftijd, leidde deze invloed zelfs tot het ontstaan van een wereld godsdienst: het christendom.

Het bestaan van deze Jezus Christus wordt vooral gekenmerkt door een groot aantal zaken die vaak met elkaar in tegenspraak zijn, als mede door het feit dat wij van zijn leven, ondanks zijn enorme persoons bekendheid, eigenlijk maar bar weinig afweten.

Jezus, die zelf geen letter tekst heeft nagelaten, is de meest geciteerde figuur uit de gehele bijbel. Niemand in de gehele westerse wereld, zelfs niet de meest verstokte atheïsten, agnostici, kerkhaters of analfabeten, kunnen zich aan die invloed onttrekken.

Van Jezus leven is weinig bekend

Het lijkt wel of Jezus maar luttele jaren heeft bestaan. De evangeliën van Mattheus, Marcus, Lucas en Johannes beslaan slechts een kleine 160 bladzijden en staan bovendien vol met herhalingen.

Als deze uit de schriften zouden worden verwijderd, zouden er voor de geschiedenis van Jezus misschien maar 50 pagina's overblijven. In het nieuwe testament wordt hoofdzakelijk aan drie zaken aandacht besteed. Ten eerste de geboorte van Christus, traditioneel herdacht met de kerst.

Dan de drie jaren dat hij al predikend van Galilea naar Jeruzalem trok en tenslotte zijn veroordeling, kruisiging en wederopstanding ten tijde van Pasen.

De geboorte van Jezus

Juist in die tijd kreeg de Romeinse keizer Augustus het idee een volkstelling in de door hem bezette koloniën uit te laten voeren. Dat gebeurde toen een zekere Quirinius bewindvoerder over Syrië was. Iedereen moest zich melden in de plaats waar zijn familie oorspronkelijk vandaan kwam. Daar Josef, een verre nazaat was van koning David, moesten ook hij en de zwangere Maria op reis en wel van Nazareth in Galilea naar Bethlehem in Judea. De reisafstand was ruim 130 km, wat niet zoveel lijkt. Maar Josef ging te voet en de weg voerde door heuvels en bergen door een landschap dat gedeeltelijk uit woestijn bestond. En dan is die afstand, die ongeveer gelijk is aan die tussen Amsterdam en Almelo, een heel eind.

Zeker voor de hoog zwangere Maria die naar alle waarschijnlijkheid op een ezeltje reed waar Josef te voet naast liep. De eigenaardige volkstelling veroorzaakte uiteraard een enorme volksverhuizing en zo is het te begrijpen dat het ongebruikelijke paar in de late herfst van het jaar 7 voor onze jaartelling grote moeite had met het vinden van een onderdak. Alle gastverblijven zaten vermoedelijk al vol toen de baby zich aankondigde.

Het klassieke kerst verhaal

Wat er verder gebeurde wordt op 25 december in alle kerken ter wereld voorgelezen en door miljoenen ouders en hun kinderen verteld. Van de stal en de kribbe, de herders en de engelen, en de drie koningen of wijzen uit het Oosten die aan koning Herodus vertelden dat ze een bijzondere ster hadden gezien. Tenslotte koning Herodus zelf, die het kerstverhaal een sinister vervolg gaf door in Bethlehem een massamoord op kinderen te organiseren. Hij wenste geen concurrentie van een pasgeboren koning over wie de drie wijzen hem in hun onschuld hadden verteld.

Lacunes en legenden

Dit verhaal begint met de beroemde woorden: 'En het geschiedde in die dagen...' Die meest bekende en geliefde tekst in het nieuwe testament is na bijna 20 eeuwen zo stevig verankerd in onze westerse cultuur, dat het bij weinigen op komt kritische vragen hier over te stellen. Toch zijn er weinig verhalen waar méér onbekendheden in voorkomen dan juist in dat kerstverhaal.

Die lacunes zijn in de loop der eeuwen zo overwoekerd door legenden, sprookjes en folklore, dat het niemand meer verbaasde afbeeldingen te zien van de heilige geboorte in een met sneeuw bedekte stal die warm werd gehouden door ossen en ezels. Koningen, met de kronen op het hoofd, brachten mirre, wierook en goud terwijl herders zich verdrongen om een voederbak waarin een klein joods jongetje lag dat de naam Jezus kreeg.

Koele gegevens verstoren legende

Als de feiten zakelijk overzien worden, komt men tot onthutsende conclusies. In de bijbel wordt met geen woord gerept over een stal, niet over koningen en niet over een os en een ezel. Er wordt niet vermeld hoeveel wijzen er wel waren.

Volgens de Romeinse geschiedenis was Quirinus pas gouverneur in het jaar zes en de volkstelling vond plaats in het jaar zeven. En dat niet voor maar na Christus. De wrede koning Herodus overleed reeds in het jaar vier voor onze tijd rekening en hij liet niet alleen pasgeboren baby's vermoorden maar alle jongetjes van twee jaar en jonger. Herders in Israël hebben hun dieren in december op stal staan en overnachten, zeker in Judea, niet in de openlucht bij hun kudde.

Wat blijft er over van het kerstverhaal?

Met deze feiten stort het hele kerstverhaal in elkaar en vermoedelijk is dat een van de redenen dat de officiële kerken zich altijd hebben verzet tegen het publiceren van de apocriefe evangeliën. Deze komen de laatste 100 jaar echter in toenemende mate aan de dag in oude kloosters en bibliotheken of uit aarde kruiken, gevonden bij opgravingen.

Daarbij blijkt dat er veel meer discipelen zijn geweest die een evangelie hebben geschreven dan het bekende viertal uit de bijbel, waarin slechts de verslagen van Mattheus, Marcus, Lucas en Johannes zijn opgenomen. Van deze vier hebben slechts twee (Mattheus en Lucas) de moeite genomen de geboorte van Jezus te vermelden. Eigenlijk is Lucas de enige die het kerstgebeuren uitvoerig beschrijft. De wijzen uit het Oosten worden alleen door Mattheus besproken.

De wijzen uit het Oosten waren astronomen

Sinds de Babylonische ballingschap van het volk van Israël in de zesde eeuw v.Chr., waren er zeer grote groepen voormalige Joodse ballingen in Babylonië blijven wonen. Ze hadden er een aanzienlijke mate van godsdienstvrijheid gekregen, zeker na het optreden van de Joods-Babylonische koningin Esther, die door de Babyloniërs Hadassah werd genoemd. Joodse intellectuelen speelde een grote rol in de maatschappij van het toenmalige Mesopotamië en aan het hof van de Babylonische vorsten. Daarom is het niet ondenkbaar dat de zogenaamde wijzen uit het Oosten Joodse hoogleraren in de astronomie waren uit de stad Sippar.

Waarom vermoordde Herodus kinderen?

Koning Herodus, bijgenaamd de Grote, overleed in het jaar vier voor onze jaartelling. Toen was Jezus dus al ongeveer drie jaar oud. De beruchte massamoord op kinderen te Bethlehem vond ongeveer één à twee jaar eerder plaats. Herodus liep toen al tegen de 70. Waarom beging hij aan het einde van zijn leven nog zo'n zware misdaad? Het was niet alleen omdat de Babylonische sterrenkundigen hem hadden verteld dat er een nieuwe koning zou zijn geboren. De bijna 70-jarige Herodus zou van een pasgeboren koninkje tijdens zijn nog resterende levensjaren geen concurrentie meer te duchten hebben gehad. Herodus schrok echter hevig toen de wijzen hem vertelden dat het een Joodse koning zou zijn. Herodus behoorde zelf namelijk niet tot het Joodse volk. Hij was een Idumeër. Idumea lag ver weg, ten zuiden van Judea en ten zuiden van de Dode Zee. Het was het gebied dat in de tijd van Mozes Edom heette en de Edomieten waren om zo te zeggen de ervijanden van het Joodse volk.

De razernij van Herodes

Toen de buitenlandse astronomen niets meer van zich lieten horen, drong het langzaam tot Herodes door dat ze hem misleid hadden. Hij werd razend van woede. Verblind en geobsedeerd door de ster gaf hij bevel alle mannelijke baby's en peuters van twee jaar en jonger in Bethlehem en omgeving om het leven te brengen. Hij nam deze ruime leeftijdsrange omdat hij niet precies wist wanneer zijn jeugdige concurrent geboren was. Maria en Jozef waren toen met hun kind al gevlucht naar Egypte, waar ze gedurende twee jaar woonden en vermoedelijk

leefden van de verkoop van de kostbare cadeaus die ze van de Babylonische sterrenkundigen hadden gekregen.

Herodus de Grote

Leven in de schaduw van de dood

En zo begon, 2000 jaar geleden, het leven van een joods jongetje dat door zijn nog piepjonge moeder aanvankelijk in een voedertrog was gelegd omdat er geen plaats was voor hem in de herberg. Het kind groeide op tot een der grootste figuren van de mensheid. Maar zijn leven zou zich altijd afspelen in de schaduw van de dood. Vanaf de weezinwekkende slachting van kleine kinderen door Herodes, via de kruisdood op Golgotha tot aan alle miljoenen onschuldigen die zogenaamd in zijn naam in later eeuwen zijn vermoord.